

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

1

SIRA SAYISI: 414

**Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti
Arasında Tazminata İlişkin Usul Anlaşmasının
Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair
Kanun Tasarısı (1/754) ve Dışişleri Komisyonu
Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/754 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Gerekçesi 4

• Dışişleri Komisyonu Raporu 6

• Muhalefet Şerhleri 9

• Tasarı Metni 13

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 13

• Anlaşma Metni 14

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-1312-3331

16/8/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 28/6/2016 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti Arasında Tazminata İlişkin Usul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Binali Yıldırım
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON (1/754)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu

GEREKÇE

Bilindiği üzere, İsrail birliklerinin 31 Mayıs 2010 tarihinde Gazze halkına yardım malzemesi götüren Mavi Marmara gemisine yönelik gerçekleştirdikleri saldırı sonrası, ülkemizin İsrail ile ikili diplomatik ilişkilerinin düzeyi düşürülmüş ve bu ülke ile diğer alanlarda yürütülen bazı işbirliği faaliyetleri de askıya alınmıştır. Türkiye, İsrail ile ikili ilişkilerin normalleşmesi için aşağıdaki şartların yerine getirilmesinin zorunlu olduğunu bildirmiştir:

- İsrail Devletinin can kaybı ve yaralanmalara yol açan fiillerinden dolayı özür dilemesi,
- Saldırıda hayatlarını kaybedenlerin yakınlarına, mağduriyetleri nedeniyle belli bir bedel ödenmesi,
- Gazze halkına yönelik sürdürülen yaptırımların hafifletilerek Gazze'deki insani koşulların iyileştirilmesine imkân tanınması.

Saldırı sonrası ilişkilerin eski düzeyine getirilmesi ekseninde yürütülen diplomatik faaliyetlerde de Türkiye'nin hareket noktası beyan edilen şartların yerine getirilmesi olmuştur. Nitekim 22 Mart 2013 tarihinde İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, söz konusu tarih itibarıyla Başbakanlık görevinde bulunan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ı telefonla arayarak, İsrail birliklerinin can kaybı ve yaralanmaya yol açan her türlü hatasından dolayı Türk halkından özür dilediklerini bildirmiş ve Sayın Cumhurbaşkanımız da bu özrü Türk halkı adına kabul etmişlerdir.

Bunun yanında Netanyahu, söz konusu görüşmede ayrıca sivil halkın kullanacağı malların Gazze'ye girişine ilişkin kısıtlamaların kaldırıldığını ve Filistin topraklarındaki insani koşulların iyileştirilmesi için birlikte çalışmaya hazır olduklarını beyan etmiştir. Yine anılan görüşmede, saldırıda hayatını kaybedenlere ödeme yapılmasını içeren bir anlaşma imzalanması hususunda da mutabakata varılmıştır.

Türkiye tarafından öne sürülen üç şarta ilişkin olarak, bu görüşme neticesinde özür dilenmesine ilişkin şart İsrail tarafından yerine getirilmiş, diğer iki şartın da yerine getirileceğine dair bir niyet beyanı alınmıştır. Fakat ilişkilerin normalleşmesi için tüm şartların yerine getirilmesi beklenmiştir.

Bahsedilen görüşmede belirlenen esaslar ışığında sürdürülen diplomatik faaliyetler sonucunda, iki ülke arasında ilişkilerin normalleşmesine dair mutabakata varılmış ve hayatlarını kaybedenlerin yakınlarına yapılacak ödemenin şartlarını düzenleyen “Türkiye Cumhuriyeti ve İsrail Devleti Arasında Tazminata İlişkin Usul Anlaşması” 28/6/2016 tarihinde imzalanmıştır.

Anlaşma uyarınca, İsrail, saldırıda hayatını kaybedenlere verilmek üzere 20 milyon ABD Doları tutarında tazminat ödemeyi kabul etmektedir. Böylelikle, normalleşme için aranan üç şarttan bir diğeri daha yerine getirilmiş olmaktadır.

Gazze’ye yönelik yaptırımların hafifletilmesi ve insani koşulların iyileştirilmesine dair üçüncü şarta ilişkin hususlar ise Türkiye ve İsrail arasında ilişkilerin normalleştirilmesine yönelik mutabakat kapsamında karşılıklı iyi niyet temelinde yürütülecektir. Buna göre, Gazze halkının temel ihtiyaçları olan su ve elektrik sorununun çözülmesi, para yardımı ve diğer her türlü sivil malzemenin girişinin önündeki engellerin kaldırılması suretiyle, İsrail’in Gazze üzerindeki yaptırımlarının hafifletilerek bölgedeki insani koşulların iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.

28 Haziran 2016 tarihinde Anlaşmanın imzalanmasını müteakiben, 4 Temmuz 2016 tarihinde 11.000 tonluk yardım malzemesini içeren ilk sevkiyat Gazze’ye intikal etmiştir. Ayrıca, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından bir heyet, Gazze’de yürütülecek altyapı projeleri üzerinde çalışmalar yapmak üzere 10-12 Temmuz 2016 tarihleri arasında bölgede incelemelerde bulunmuştur.

Anlaşmanın onay süreçleri tamamlanmadan sağlanan bu gelişmeler, anlaşmanın Gazze halkının durumunun iyileştirilmesi bakımından getireceği kazanımların öneminin açık bir göstergesidir. Bu anlaşma ve ilişkilerin normalleşmesiyle birlikte, içme suyu ve elektrikle ilgili projelere ilaveten,

- a) Gazze’de Türkiye-Filistin Dostluk Hastanesinin hizmete açılması,
- b) Gazze’nin imarına yönelik diğer projelerin sırayla hayata geçirilmesi,
- c) Ayrıca Batı Şeria’da kurulması öngörülen Cenin Sanayi Bölgesine ilişkin çalışmaların hızlandırılması, mümkün olacaktır.

Anlaşmanın hayata geçmesiyle birlikte Türkiye ve İsrail arasındaki ilişkilerin normalleşmesiyle ilgili tüm şartlar karşılanmış olacaktır.

Esasen Türkiye, İsrail’in bölgedeki uluslararası hukuka aykırı eylemlerine karşı diplomatik teamüllere uygun olarak, bu ülkeyi daima uluslararası hukuk ve barış temelinde hareket etmeye davet etmiştir. İspanya’dan sürgün edilen Yahudilere Osmanlı’nın kucak açmasıyla güçlenen tarihi bağlar ve iki ülkenin bölgelerindeki stratejik konumu ikili ilişkilerin geliştirilmesi için güçlü bir zemin oluşturmaktadır. Ancak, Mavi Marmara gemisine yönelik saldırı karşısında Türkiye, uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını kararlılıkla savunmuştur. Aradan geçen altı yılı aşkın süre boyunca, saldırının hemen ardından deklare edilen şartlar yerine getirilmeden ilişkilerin normalleşmesi hiçbir şekilde kabul edilmemiştir. Nitekim bu kararlı politika sonucunda İsrail, saldırıdan dolayı özür dilemiş ve uzun ve çetin bir müzakere sürecinin nihayetinde kalan iki şartı da yerine getirmeyi kabul etmiştir.

İsrail’in şartları yerine getirmesine mukabil ilişkilerin normalleşmesi, hem Türkiye’nin barış ve istikrar temelli siyasetinin hem de ikili ilişkilerin stratejik açıdan taşıdığı önemin bir gereğidir. Diğer yandan ilişkilerin normalleşmesi iki ülkenin olduğu kadar Filistin’in de refah ve güvenliğine katkı sağlayacaktır. Zira Türkiye, anlaşma sonrasında Filistin Devletine ve halkına daha fazla yardım etme imkânı bulacak, ayrıca İsrail-Filistin sorununun çözümü noktasında yapıcı katkılarını farklı platformlarda sunabilecektir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

18/8/2016

Esas No: 1/754

Karar No: 381

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 16/8/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan ve Başkanlıkça 17/8/2016 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen “Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti Arasında Tazminata İlişkin Usul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 26’ncı Yasama Dönemi 17/8/2016 tarihli 32’nci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile; Türkiye İsrail ilişkilerinin normalleştirilmesi hedefi doğrultusunda, 31 Mayıs 2010 tarihinde yaşanan konvoy (Mavi Marmara) olayı sırasında yaşamını yitirenlerin yakınlarına ödenecek tazminatı ve olaya ilişkin cezaî ve hukuksal sorumluluk esaslarını düzenlemeyi teminen imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından;

Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti arasında imzalanan tazminata ilişkin usul anlaşmasının 6 maddeden oluştuğu,

Anlaşma ile 31 Mayıs 2010 tarihinde Gazze halkına yardım malzemesi götüren Mavi Marmara gemisine yönelik gerçekleştirilen saldırı sonrası Türkiye’nin ileri sürdüğü özür dilenmesi, tazminat ödenmesi ve yaptırımların hafifletilerek Gazze’deki insani koşulların iyileştirilmesine imkân tanınması koşullarına ilişkin mutabakatın tazminata ilişkin usullerinin belirlendiği,

22 Mart 2013’te İsrail Başbakanının o zamanki Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’dan özür dilemiş olduğu, bununla ilgili basın açıklamalarının yapıldığı,

Söz konusu özür ve basın açıklaması sırasında sivil halkın kullanacağı malların Gazze’ye girişine ilişkin kısıtlamaların kaldırıldığı ve insani koşulların iyileştirilmesi için birlikte çalışılmaya hazır olunduğunun beyan edildiği ve ödeme yapılmasını içeren bir anlaşma imzalanması hususunda da mutabakata varıldığı,

O tarihten bu zamana kadar sürdürülen diplomatik faaliyetler sonucunda 28 Haziran 2016 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ve İsrail Devleti arasında tazminata ilişkin usul anlaşmasının imzalandığı,

Bu Anlaşmayla saldırıda hayatını kaybedenlere verilmek üzere 20 milyon ABD doları tutarında tazminat ödenmesinin kabul edildiği, bu tazminatın Anlaşmanın yürürlüğe girdiği günden itibaren yirmi beş iş günü içinde yatırılacağı ve vefat eden şehitlerimizin yasal mirasçıları tarafından istenmesi halinde alınacağı,

Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile halen devam etmekte olan 32 tazminat ve 1 ceza davasının kendiliğinden düşmeyeceği, yargı organlarının bu davalara ilişkin nihai kararı vereceği, bu bağlamda Türkiye’de açılmış hukuk ve ceza davalarında hakimlerin Anlaşmanın 4’üncü ve 5’inci maddelerine göre bir işlem tesis edecekleri, Anlaşmanın maddi hukuktan ziyade usul hukuku hükümlerine yönelik düzenlemeler getirdiği,

Anlaşmanın ülkemizde ayrıca dava açılmasına ve yurt dışında açılmış ve açılacak davalara engel olmadığı,

Gazze'ye yönelik yaptırımların hafifletilmesi ve insani koşulların iyileştirilmesine dair üçüncü şarta ilişkin görüşmelerdeki mutabakatın da karşılıklı iyi niyet temelinde sonuçlandırıldığı,

Bu bağlamda 4 Temmuz 2016 tarihinde 11 bin tonluk yardım malzemesinin sevkiyatının yapıldığı, daha sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından bir heyetin Gazze'ye giderek altyapı projeleri ve başta elektrik olmak üzere Türkiye'nin yapabilecekleri konusunda incelemelerde bulunduğu; böylece para yardımı, temel malzemeler ve her türlü sivil malzemenin girişinin sağlanmış olacağı,

Tazminata ilişkin usul anlaşmasının onaylanmasıyla özür, Gazze'deki insani koşulların iyileştirilmesi ve tazminatın ödenmesi konusundaki genel mutabakatın yürürlüğe gireceği,

Türkiye'nin, bölgedeki uluslararası hukuka aykırı eylemlerine karşı İsrail'i daima uluslararası hukuk ve barış temelinde hareket etmeye davet ettiği ve buna da devam edeceği,

İlişkilerimizin normalleştirilmesini sağlayacak olan bu usul anlaşmasının ve mutabakatın diğer unsurlarının devreye girmiş olmasıyla Türkiye'nin hem bölgedeki barış ve istikrar temelli siyasetinin hareket kabiliyetine kavuşacağı hem de Filistin'in refah ve güvenliğine katkısının daha da artacağı, ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci, Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Samsun Milletvekili Hasan Basri Kurt ve İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Taha Özhan</i>	<i>Cemalettin Kani Torun</i>	<i>Sena Nur Çelik</i>
Malatya	Bursa	Antalya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Hasan Basri Kurt</i>	<i>Talip Küçükcan</i>	<i>Mustafa Serdengeçti</i>
Samsun	Adana	Aksaray
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Öztürk Yılmaz</i>	<i>Ahmet Akın</i>	<i>Hişyar Özsoy</i>
Ardahan	Balıkesir	Bingöl
(Muhalefet şerhimiz ektedir)	(Muhalefet şerhimiz ektedir)	(Muhalefet şerhimiz ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Serkan Topal</i>	<i>Azmi Ekinci</i>	<i>Eren Erdem</i>
Hatay	İstanbul	İstanbul
(Muhalefet şerhimiz ektedir)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz ektedir)

Üye
Ekmeleddin Mehmet İhsanoğlu
İstanbul

Üye
Haydar Ali Yıldız
İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Hasan Karal
Rize

Üye
Ravza Kavakcı Kan
İstanbul

Üye
Recep Şeker
Karaman

Üye
Halil Özcan
Şanlıurfa

Üye
Oğuz Kaan Salıcı
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz ektedir)

Üye
Ceyda Bölünmez Çankırı
Mardin
(Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

17.08.2016 tarihinde Dışişleri Komisyonu'nda görüşülen Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti Arasında Tazminata İlişkin Usul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ile ilgili karşı görüşümüz aşağıda sunulmuştur.

Öncelikle belirtmek isteriz ki, biz Türkiye – İsrail ilişkilerinin normalleşmesini destekliyoruz. İki ülke arasındaki ilişkilerin iyi olmasının bölgemiz için öneminin bilincindeyiz. Ancak, söz konusu anlaşma, Hükümet'in daha önce kamuoyuna taahhüt ettiği koşulları sağlamadığı gibi, kurbanların aileleri ve bu çerçevede ülkemiz için onur kırıcı hükümler içermektedir. Türkiye, hatalı olarak ilan ettiği kırmızı çizgilerden geri adım atmamak zorunda kalmıştır.

Söz konusu anlaşmanın maddelerine geçmeden önce, anlaşmanın gündeme getiriliş biçiminde şüphe oluşturan unsurları kayda geçirmek isteriz. Dışişleri Komisyonu, 17.08.2016 tarihinde daha önce ilan edildiği üzere, saat 11.00'da toplanmıştır. İsrail'le yapılan anlaşma, toplantının gündeminde olmamasına rağmen, toplantının başlangıcında Komisyon Başkanı tarafından gündeme getirilmiş, anlaşma metni komisyon üyesi milletvekillerine ulaşmadığı halde anlaşmanın toplantıda görüşülmesi istenmiştir. CHP'li komisyon üyelerinin karşı çıkması üzerine, gündemdeki anlaşmalar görüşüldükten sonra komisyon toplantısına ara verilmesi ve saat 17.00'de İsrail'le yapılan anlaşmayı görüşmek üzere komisyonun tekrar toplanması kararı alınmıştır. Ülkemizin dış politikası ve kamuoyumuz için kritik önemdeki bir anlaşmanın bu şekilde gündeme getirilmesini doğru bulmuyoruz.

Dışişleri Komisyonu'nda, tartışılan anlaşma dışında, bu anlaşmanın çerçevesini oluşturan başka bir belge de olduğu ifade edilmiştir. Komisyon toplantısı sırasında, görüşülen anlaşmanın ana çerçevesini çizen bir mutabakat notu olduğu Dışişleri Bakanlığı yetkilileri tarafından da belirtilmiştir. Bu halde, TBMM'ye bu anlaşmanın ana çerçevesini oluşturan mutabakat notu başta olmak üzere, İsrail'le imzalanan tüm belgelerin sunulmadığı anlaşılmaktadır.

28 Haziran 2016 tarihinde Türkiye ile İsrail arasında imzalanan anlaşmanın gerekçesinde, Türkiye'nin İsrail'le ilişkilerini normalleştirmek için ileri sürdüğü üç şart listelenmiştir. Bu listenin "c" bendinde şu ifadeler kullanılmıştır: "c) Gazze halkına yönelik sürdürülen yaptırımların hafifletilerek Gazze'deki insani koşulların iyileştirilmesine imkan tanınması." Ancak, bilindiği üzere, Türkiye'nin İsrail'le ilişkileri normalleştirmek için ileri sürdüğü şartlar, özür, tazminat ve Gazze ablukasının kaldırılması idi. İşaret edilen "c" bendinde Gazze ablukasının kaldırılmasına ilişkin İsrail tarafından verilen herhangi bir taahhüt olmadığı gibi, *Gazze'ye yönelik yaptırımların hafifletilmesi* ve *Gazze'deki insani koşulların iyileştirilmesi* gibi son derece muğlak ifadeler yer almaktadır. Bunun anlamı, Türkiye'nin Mavi Marmara saldırısından sonra ilişkilerin normalleşmesi için ileri sürdüğü Gazze ablukasını kaldırılması şartı maalesef yerine getirilmemiş oluyor.

Öte yandan, gerekçe metninde Türkiye'nin Gazze'ye para yardımı yapacağı, altyapı ve imara yönelik projeler yürüteceği, Türkiye-Filistin Dostluk Hastanesini hizmete açacağı ve Batı Şeria'da Cenin'de bir sanayi bölgesi kuracağına ilişkin ifadeler yer almakla birlikte, bütün bunların ilişkilerin normalleşmesiyle mümkün olacağı belirtmekte ve bu hususların hiç birisi anlaşmanın maddeleri arasında yer almamaktadır.

Son olarak, gerekçe metninde İsrail'in özür dilediği ve "kalan iki şartı yerine getirmeyi kabul ettiği" ifade edilmektedir. İsrail, şartlardan birisi olan Gazze ablukasını kaldırmayı kabul etmemiştir. İsrail'in kabul etmeyeceği hususları koşul olarak ortaya koyduğu sonra da "Gazze ablukasını kaldırılmalı" şartını hafifletmeye ve kabul edilmiş gibi göstermeye çalışmak gerçeğe aykırı bir iddihadır ve Türkiye'nin itibarına gölge düşürmektedir.

Aynı maddede, İsrail'in Mavi Marmara saldırısında yakınlarını kaybeden ailelere tazminat olarak, Türk Hükümeti tarafından açılacak bir hesaba "ex gratia" 20 milyon ABD doları ödemeye yapacağı belirtilmektedir. Öncelikle, bu konuda yakınlarını kaybeden ailelerin rızaları alınmamıştır. Mavi Marmara saldırısında yaralanan vatandaşlarımıza tazminat ödenmeyeceği anlaşılmaktadır. 20 milyon doların nasıl belirlendiği bilinmemektedir. Bu maddede yer alan "ex gratia" ifadesi lütuf olarak yapılan, yükümlülük olmadan yapılan, mecburiyet içinde olmadan yapılan anlamına gelmektedir. Bu, Türkiye Cumhuriyeti için aşığılayıcı ve kabul etmemizin mümkün olmadığı bir ifadedir.

Anlaşmanın 4. maddesi uyarınca, Türkiye, İsrail'e Mavi Marmara saldırısı konusunda hukuki ve cezai sorumluluğu yükleyemeyecektir. Saldırıya karışan İsrail askerlerine bir nevi af gelmektedir ve İsrail askerleri Türkiye'de her türlü hukuki sorumluluktan tamamen muaf olacaklardır.

Anlaşmanın 5. maddesi uyarınca, herhangi bir Türk gerçek veya tüzel kişisi veya bu kişiler adına, İsrail Hükümeti veya gerçek veya tüzel kişilerine karşı herhangi bir para talebi öne sürülmesi veya taleplerin sürdürülmesi halinde, İsrail Hükümeti, onun adına hareket edenler ve/veya İsrail vatandaşlarının tüm kayıpları, masrafları, hasarları ve/veya harcamaları Türk Hükümeti tarafından karşılanacaktır. Bu maddeyle, anlaşmanın bütününde gereksiz tavizler vererek İsrail'e teslim olduğu anlaşılan Türkiye'nin neredeyse borçlu çıktığı anlaşılmaktadır. Bu maddeye göre, Mavi Marmara saldırısında mağdur olanlar İsrail'den tazminat isterlerse bu tazminat İsrail'den alınamayacağı gibi, Türkiye, İsrail tarafının tüm masraf, hasar ve/veya harcamalarını karşılamayı taahhüt etmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye ile İsrail arasında imzalanan bu anlaşma, TBMM'ye tamamı sunulmayan bir çerçeve metnin bölümüdür. Bu nedenle komisyonda eksik bir tartışma yürütülmüştür. İsrail'in Türkiye'ye tazminat ödemediği ancak 20 milyon doları "lütüfettiği" anlaşılmıştır. İsrail, bu anlaşmayla, asıl amacı olan Mavi Marmara saldırısında görev alan vatandaşlarını Türkiye'deki hukuki ve cezai süreçlerden korumayı başarmıştır. Gazze ablukasının kaldırılmasına yönelik hiçbir ifadenin yer olmadığı anlaşma Türk dış politikasının ne kadar yanlış yönetildiğinin bir örneği olarak tarih sayfalarındaki yerini alacaktır.

Öztürk Yılmaz

Ardahan

Oğuz Kaan Salıcı

İstanbul

Eren Erdem

İstanbul

Ahmet Akın

Balikesir

Serkan Topal

Hatay

MUHALEFET ŞERHİ

1/754 “Türkiye Cumhuriyeti İsrail Devleti Arasında Tazminata İlişkin Usul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile ilgili **muhalefet şerhim** aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

Türkiye'nin Mavi Marmara olayı sonrasında İsrail ile ilişkilerin normalleşmesi için öne sürdüğü üç şart vardı: İsrail'in özür dilemesi, mağdurlara tazminat ödemesi ve Gazze üzerindeki ablukayı kaldırması. Mevcut durumda bu üç şartın hiçbirisi yerine getirilmemiş, aksine Türkiye hem Gazze üzerindeki ablukayı resmi olarak tanımış hem de İsrail devleti ve askeri personeline yönelik tüm hukuki süreçleri sonlandırma taahhüdü vermiştir. Küresel ve bölgesel diplomaside içine girdiği izolasyonu kırmak için ciddi U dönüşleri yapan Cumhurbaşkanı ve AKP hükümeti, bu anlaşma ile uzun zaman iç siyaset malzemesi olarak kullandığı Mavi Marmara olayı ve mağdurlarını sırtındaki kamburdan kurtulurcasına bir köşeye atmaktadır. Anlaşma ve bağlamına yönelik şerhlerimiz aşağıdaki gibidir.

Anlaşmanın başlığında bulunan “tazminat” kelimesi orijinal İngilizce anlaşma metninin yanlış bir çevirisidir ve kamuoyunu yanıltmaya yöneliktir. Yapılan bir “tazminat” anlaşması değildir. Şöyle ki, tazminat kavramının İngilizce’de hukuksal karşılığı “indemnity” kelimesidir. Anlaşmanın başlığındaki “compensation” kavramı hukuksal bir terim değildir; “telafi etmek” anlamına gelen bu sözcüğün Türkçe’ye tazminat olarak çevrilmesi anlaşmayı meşrulaştırmaya yönelik bir kelime oyunudur. Ayrıca, Türkiye’ye ödenecek olan 20 milyon doların “ex gratia” (lütuf) olarak verildiği vurgulanmaktadır. Yani, İsrail devleti bu parayı tazminat olarak yada hukuki yükümlülük sonucu değil, lütuf olarak verdiğini belirtmekte ve bunu da bazı şartlara bağlamaktadır. Anlaşmanın son bendinde ifade edildiği üzere, bu anlaşma Türkçe, İbranice ve İngilizce dillerinde akdedilmiş, yorum farklılığı halinde İngilizce metnin esas alınacağı da eklenmiştir. İsrail bu anlaşma ile 20 milyon dolar lütfederek Mavi Marmara olayını siyasi ve diplomatik açıdan bir daha açılmamak üzere kapatmıştır.

Anlaşmanın 4. ve 5. maddelerinde açıkça ifade edildiği üzere, Türkiye bu anlaşmayla İsrail ile ilişkileri normalleştirmek adına Mavi Marmara mağdurlarının ve ailelerinin İsrail devlet ve görevlilerine karşı hukuksal mücadelelerinin kesin bir şekilde önünü tıkamaktadır. İsrail’in 20 milyon doları vermek için öne sürdüğü temel şart budur. Bu anlaşma ile Türkiye Cumhuriyeti Mavi Marmara olayı yüzünden İsrail, İsrail adına hareket edenler ve İsrail vatandaşları hakkında herhangi bir hukuki ve cezai talep yapamayacak, İsrail ve vatandaşları her türlü hukuki ve cezai sorumluluktan muaf tutulacaktır. Buna rağmen, mağdur yakınlarının herhangi bir tazminat talebinde bulunması ve mahkemelerin tazminat ödenmesi kararı vermesi halinde, İsrail devletinin gerçek veya tüzel kişileri değil; Türk Hükümeti bu tazminatları ödeyecektir.

Anlaşma metninin gerekçe kısmında İsrail Başbakanı Binyamin Netenyahu’nun 22 Mart 2013 tarihinde o dönem Başbakanlık görevinde bulunan Recep Tayyip Erdoğan’ı telefonla arayarak Türk halkından özür dilediği, Başbakanın da bu özrü halk adına kabul ettiği belirtilmektedir. Ortada yazılı bir özür yoktur. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Rusya ile ilişkileri normalleştirmek için kaleme aldığı mektup gibi. Öyle anlaşılıyor ki, özür meselesi geçiştirilmiş; yazılı bir özür dahi alınamamıştır.

Daha önemlisi, hükümet bu anlaşmanın hazırlık, yazım ve imzalanma aşamalarında mağdur ailelerini bilgilendirmiş, onların görüşünü almış mıdır? Söz konusu anlaşmanın yapıldığı kamuoyu ile paylaşıldığında, bazı mağdur aileleri basına konuşmuş, anlaşmadan haberdar olmadıklarını söylemiş, kaygı ve öfkelerini sert bir şekilde dile getirmiştir. Başta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere devlet ve hükümet yetkilileri tarafından kendilerine bir takım sözler verildiğini, “kanı akanlar sizsiniz, o yüzden söz hakkı da sizlere ait” denildiğini, ancak hiçbir şekilde fikirlerinin sorulmadığını belirtmişlerdir. Mağdur ailelerin basına yansıyan bu eleştirileri göz önünde bulundurulduğunda, yapılan bu anlaşma asgari ahlaki ve demokratik ilkelere de uymamaktadır. Çok uzun bir zaman Mavi Marmara olayını bir iç siyaset malzemesi olarak sömüren, seçim meydanlarında bu olayı ve halktaki Filistin sempatisini oya tahvil eden AKP hükümeti, bu olayın mağdurları ve yakınlarına gereken hassasiyet ile yaklaşmamış; onları ve taleplerini reel politığın soğuk acımasızlığına kurban etmiştir.

Hükümet bu anlaşma ile Gazze ablukasının hafifletildiğini iddia etmekte ve Türkiye toplumuna bu şekilde sunmaktadır. Ancak söz konusu anlaşmayla Gazze ablukasını resmi olarak tanımakta, Türkiye tarafından meşrulaştırılmaktadır. Zira bundan sonra Gazze’ye yapılacak yardımlar Mavi Marmara olayı öncesinde olduğu gibi İsrail devletinin denetiminden geçecek ve Aşdod limanı üzerinden yapılabilecektir. İsrail’in onay vermediği hiçbir yardımın Gazze’ye götürülemeyeceği AKP hükümeti tarafından resmen kabul edilmektedir. İlginç bir şekilde, Filistin, Gazze, abluka, ambargo gibi kelimeler dahi anlaşma metninde geçmemektedir.

Kısacası, anlaşmanın onaylanması halinde, İsrail 20 milyon doları bir lütuf olarak verecek, AKP hükümetinin ve mağdurların hiçbir talebine tatmin edici bir cevap vermeden Mavi Marmara olayının üzerini kapatacaktır.

Yukarıda ifade ettiğimiz hususlar doğrultusunda bu anlaşmaya muhalif olduğumu bildiririm.

Hişyar Özsoy

Bingöl

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSRAİL DEVLETİ ARASINDA TAZMİNATA İLİŞKİN USUL ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 28 Haziran 2016 tarihinde imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti Arasında Tazminata İlişkin Usul Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSRAİL DEVLETİ ARASINDA TAZMİNATA İLİŞKİN USUL ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Binali Yıldırım

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

N. Canikli

Başbakan Yardımcısı

Y. T. Türkeş

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. B. Sayan Kaya

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

S. Soylu

Ekonomi Bakanı

N. Zeybekci

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

F. Çelik

Kalkınma Bakanı

L. Elvan

Millî Eğitim Bakanı

İ. Yılmaz

Sağlık Bakanı V.

F. Özlü

Başbakan Yardımcısı V.

N. Canikli

Başbakan Yardımcısı

V. Kaynak

Avrupa Birliği Bakanı V.

L. Elvan

Çevre ve Şehircilik Bakanı

M. Özhaseki

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

B. Albayrak

Gümrük ve Ticaret Bakanı

B. Tüfenkci

Kültür ve Turizm Bakanı

N. Avcı

Millî Savunma Bakanı

F. Işık

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı V.

V. Eroğlu

Başbakan Yardımcısı

N. Kurtulmuş

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Özlü

Dışişleri Bakanı

M. Çavuşoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

N. Ağbal

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSRAİL DEVLETİ ARASINDA TAZMİNATA İLİŞKİN USUL ANLAŞMASI

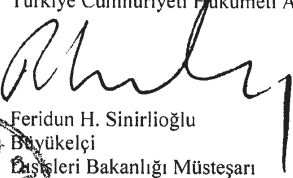
Türkiye ve İsrail, işbirliği ruhuyla aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

1. İsrail Hükümeti, 31 Mayıs 2010 tarihinde yaşanan konvoy (Mavi Marmara) hadisesi sırasında yakınlarını kaybeden ailelere tazminat olarak, Türk Hükümeti tarafından açılacak bir hesaba *ex gratia* 20 milyon Amerikan Doları ödeme yapacaktır.
2. Yukarıdaki meblağ defaten ödenecektir. Türk Hükümeti, bu meblağın havale edileceği banka hesabını İsrail Hükümetine diplomatik kanallardan bildirecektir. İsrail, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girişi tarihini takip eden yirmi beş işgünü içinde parayı bu hesaba havale edecektir.
3. Yukarıdaki meblağın dağıtımı, benimsenebilecek dağıtım yöntemlerine uygun olarak, münhasıran Türk Hükümeti'nin yetkisindedir ve bu konuda İsrail Hükümeti için herhangi bir sorumluluk doğmayacaktır.
4. Türkiye ve İsrail, diğer tarafa veya diğer taraf adına hareket edenlere hukuki veya başka bir sorumluluk yüklemeyecekleri ve bu anlayışın, taraflardan herhangi birinin veya taraflar adına hareket edenlerin cezai veya hukuki sorumluluğu kabul ettiği veya üstlendiği şeklinde yorumlanmayacağı hususlarında mutabıktır. Her halükarda, bu anlaşma, İsrail'in, İsrail adına hareket edenlerin ve İsrail vatandaşlarının, Türkiye Cumhuriyeti veya Türk gerçek veya tüzel kişileri tarafından konvoy hadisesiyle ilgili olarak kendilerince yönlük doğrudan ya da dolaylı olarak Türkiye'de yapılmış veya yapılacak her türlü hukuki ya da cezai talebe ilişkin her türlü sorumluluktan tamamen muaf tutulmalarını sağlayacaktır.
5. Herhangi bir Türk gerçek veya tüzel kişisi tarafından veya bu kişiler adına, İsrail Hükümeti veya gerçek veya tüzel kişilerine karşı herhangi bir para talebi öne sürülmesi veya taleplerin sürdürülmesi halinde, yukarıdaki hükümlere bakılmaksızın, İsrail Hükümeti, onun adına hareket edenler ve/veya İsrail vatandaşlarının tüm kayıpları, masrafları, hasarları ve/veya harcamaları Türk Hükümeti tarafından karşılanacaktır.
6. Bu Anlaşma, Tarafların, yürürlük için gerekli iç hukuk usullerinin tamamlandığına dair birbirlerine diplomatik kanallardan yaptıkları yazılı bildirimlerden sonuncusunun alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

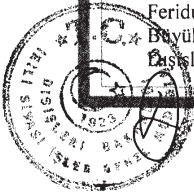
Bu Anlaşma, Ankara ve Kudüs'te 28 Haziran 2016 tarihinde her biri eşit derecede geçerli Türkçe, İbranice ve İngilizce dillerinde ikişer nüsha halinde akdedilmiştir. Yorum farklılığı halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına

İsrail Devleti Hükümeti Adına

Feridun H. Sinirlioğlu
Büyükelçi
Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı

Dore Gold
Büyükelçi
Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı

TBMM Basımevi - 2016